

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2020.gada 7.maijā Nr. 1-5/80

Biedrībai “Latvijas Pašvaldību savienība”
lps@lps.lv

**Biedrībai “Latvijas bāriņtiesu darbinieku
asociācija”**
aurika.zivere@smiltene.lv

Zināšanai: **Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministrijai**
varam@varam.gov.lv

Par iespējamu interešu konfliktu bāriņtiesas funkciju nodrošināšanā

Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 11. panta 4. punktu viena no tiesībsarga funkcijām ir atklāt trūkumus tiesību aktos un to piemērošanā, kā arī veicināt šo trūkumu novēršanu jautājumos, kas saistīti ar cilvēktiesību un labas pārvaldības principa ievērošanu.

Tiesībsargs praksē ir konstatējis gadījumus, kad bāriņtiesas nepieņem lēmumus un nepilda bāriņtiesām normatīvajos aktos noteiktās funkcijas, ja tas skar konkrētā novada vai pilsētas domes deputātus.

Piemēram, izskatot pārbaudes lietas dokumentus, tiesībsargs konstatēja, ka bāriņtiesa ir pieņēmusi lēmumu par administratīvā akta izdošanu, norādot, ka bāriņtiesa ir izveidota un pakļauta domei, kurā deputāta pienākumus pilda konkrētā persona, tādēļ nolemts atstatīt bāriņtiesu no administratīvās lietas izskatīšanas. Lēmums ir pamatots ar likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 12. pantā noteikto. Šādās situācijās iesniegumi un administratīvās lietas tiek pārsūtītas izskatīšanai citas pašvaldības bāriņtiesai.

Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas (turpmāk tekstā – VBTAI) viens no uzdevumiem ir uzraudzīt bāriņtiesu darbību bērna un aizgādībā esošās personas tiesību un interešu aizsardzībā un sniegt tām metodisko palīdzību.¹ VBTAI paudusi viedokli, ka, lai izvairītos no interešu konflikta, neobjektivitātes un ievērotu procesuālā taisnīguma principu, situācijās, kad domes deputāts ir konkrētās pašvaldības iestādes (bāriņtiesas)

¹ Bāriņtiesu likuma 5. panta pirmā daļa.

administratīvā procesa dalībnieks, kurš īsteno savas subjektīvās tiesības, bāriņtiesai konkrētā administratīvā lieta jānosūta izskatīšanai citai tuvākajai bāriņtiesai.²

Jāņem vērā, ka bāriņtiesa ne tikai izskata iesniegumus un pieņem koleģiālus lēmumus, bet tai ir nekavējoties jārikojas, ja ir aizdomas vai ir konstatēta vardarbība pret bērnu ģimenē, pieņemot vienpersonisku lēmumu. Bāriņtiesai ir jānodrošina bērna tiesības un intereses, ja vecāki rīkojas pretēji bērna interesēm, bērnam ir domstarpības ar vecākiem, kuras izšķir bāriņtiesa, u.c., arī tad, ja konkrētā bērna vecāks ir domes deputāts.

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (turpmāk tekstā – KNAB) kontrolē likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” izpildi, kā arī citos normatīvajos aktos valsts amatpersonām noteikto papildu ierobežojumu ievērošanu.³

Tiesībsargs vērsās KNAB atzinuma saņemšanai, vai bāriņtiesas amatpersonām ir ierobežojumi pieņemt lēmumus un veikt normatīvajos aktos noteiktās funkcijas, ja tas skar konkrētā novada vai pilsētas deputātus kā fiziskas personas (vecākus, aizbildņus, audžuvecākus, adoptētājus u.tml.).

2020. gada 10. martā KNAB sniedzis skaidrojumu⁴ par bāriņtiesu darbinieku iespējamu interešu konfliktu, pieņemot lēmumus un pildot normatīvajos aktos noteiktās funkcijas, ja tas skar konkrētā novada vai pilsētas domes deputātus. Minētajā skaidrojumā norādīts, ka interešu konflikts nav situācijā, kurā bāriņtiesas amatpersonai jāveic ar saviem pienākumiem saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt attiecīgās pašvaldības domes deputāta personiskās vai mantiskās intereses, ja attiecīgās pašvaldības domes deputāts nav šīs bāriņtiesas valsts amatpersonas radnieks vai darījuma partneris likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” izpratnē. Vienlaikus skaidrojumā ir norādīts, ka minētais likums aizliedz attiecīgās pašvaldības deputātam, izmantojot savu amata stāvokli, veikt valsts amatpersonas funkcijas interešu konflikta situācijā pārkāpjot likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” noteiktos aizliegumus un ietekmēt bāriņtiesas valsts amatpersonas jautājumus, kas skar pašu pašvaldības deputātu vai viņa radniekus.

Tiesībsarga ieskatā bāriņtiesai ir pienākums rīkoties un pieņemt lēmumus tikai un vienīgi atbilstoši bērnu tiesībām un interesēm, neatkarīgi, kādu statusu ieņem bērnu vecāki vai aprūpētāji. Nav pieļaujams, ka tikai tā iemesla dēļ, ka bāriņtiesas amatpersonas ievēl attiecīgās pašvaldības domes deputāti, bāriņtiesas amatpersonas tiktu ierobežotas lēmumu pieņemšanā bērnu interesēs, domājot, kādu ietekmi tas var atstāt uz bāriņtiesu amatpersonu ievēlēšanu darbam bāriņtiesā nākotnē.

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3. punktā noteikto, ka Tiesībsarga birojs iesniedz priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu, aicinu biedrību “Latvijas Pašvaldību savienība” un biedrību “Latvijas bāriņtiesu darbinieku asociācija” informēt pašvaldības domes deputātus un bāriņtiesu amatpersonas par KNAB sniegto skaidrojumu, ka bāriņtiesu amatpersonām nav ierobežojumu pieņemt lēmumus un veikt normatīvajos aktos noteiktās funkcijas, ja tas skar konkrētā novada vai pilsētas deputātus kā fiziskas personas (vecākus, aizbildņus, audžuvecākus, adoptētājus u.tml.).

Aicinu likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” tiesību normas piemērot atbilstoši kompetentās iestādes - Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja sniegtajam skaidrojumam.

² Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas 2020. gada 16. marta vēstule Nr. 1-5/1030.

³ Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likuma 7. panta pirmās daļas 3. punkts.

⁴ Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 2020. gada 10. marta vēstule Nr. 1/1328.

Pielikumā:

- Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 2020. gada 10. marta vēstule Nr. 1/1328.

Tiesībsarga pilnvarojumā
Bērnu tiesību nodaļas vadītāja

Laila Grāvere

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu